

Legek a növényvilágból

Készítették a Fővárosi Állat- és
Növénykert
Ismeretterjesztési és Oktatási Osztály
munkatársai



A természetben számos csodás élőlény figyelhető meg, melyeket különböző módon csoportosíthatunk, osztályozhatunk és rendszerezhetünk.

A következőkben a világ legnagyobb, legkülönlegesebb, legbüdösebb és leggyorsabban növő növényeivel ismerkedünk meg.

A világ legmagasabb növénye a tengerparti mamutfenyő, melyet még örökzöld vagy parti mamutfenyőnek is neveznek. Észak-Kaliforniából származik, magassága meghaladhatja a 115 m-t, törzsének átmérője pedig a 9 m-t. Ezzel szemben európai egyedei csupán 50 m-esre nőnek. Tudományos nevét (*Sequoia sempervirens*) a cseroki törzshöz tartozó Sequoyáról kapta, aki az első indián ábécét kifejlesztette. Vöröses színű kérge nagyon puha, ezért elmegyógyintézetekben is előszeretettel ültették, balesetmegelőzés céljából.



A világ egyik legkülönlegesebb növényének tartják a velvicsiát (*Welwitschia mirabilis*). A növény kizárólag a délnyugat-afrikai Namíb-sivatagban található meg, Angola és Namíbia partjai közelében. Éppen ezért földrajzi elterjedés tekintetében nagyon korlátozott faj, és egyáltalán nem hasonlít a világ bármely más ismert növényéhez. Élő fossziliaként tartják számon. Távollabbi rokonai a szintén nyitvatermő fenyőfélék és cikászok. Egyes velvicsia példányokat 1500-2000 évesre becsülnék. A növénynek mély karógyökere van, amely lefelé 1,5 m mélységig nő, és utána számos vékony gyökérre ágazik szét. Tekintettel a Namíb-sivatag szárazságára, ahol gyakran kevesebb, mint 25 mm csapadék esik évente, a karógyökérnek hozzá kell férnie olyan vízkészlethez, amely a sivatag más növényei számára nem elérhető. Két széles, lapos, egymással szemben álló levéllel rendelkezik, melyek a növény egész élete során növekedésben vannak.



A világ talán legbüdösebb növénye nem más, mint a titánbuzogány (*Amorphophallus titanum*), másik ismert nevén az óriás kontyvirág. Lágyszárú növény, mely a nyugat-szumátrai esőerdők meredek domboldalain honos, de világszerte termesztik botanikus kertekben. Virágzatának az átmérője meghaladhatja a 90 cm-t, magassága pedig a 2,5 m-t, azonban ritkán lehet csodálni, ugyanis a virágzások között általában 4-10 év is eltelhet. A növény virágzata már 0,5 km-ről is érezhető dögszagot áraszt magából, melynek célja a beporzó legyek és bogarak odacsalogtatása. Angol nyelvterületen ezért is szokták hulla- vagy dögvirágnak nevezni.

A világ leggyorsabban növő növényei közé tartoznak a bambuszok, melyek a pázsitfűfélék közé sorolhatók, és több mint 1400 fajuk ismert. A trópusi és szubtrópusi, valamint az enyhe mérsékelt övi régiókban fordulnak elő, a legnagyobb fajszámmal Kelet- és Délkelet-Ázsiában, valamint az Indiai- és a Csendes-óceán szigetein. Egyes fajai egy nap leforgása alatt akár 120 cm-t is nőhetnek. Megfigyelték, hogy a növekedés éjszaka gyorsabb, mint nappal. A legnagyobb bambuszok elérhetik a 40 m-es magasságot is. A bambuszt nagyon sokféle célra lehet felhasználni. Egyes fajok magjait gabonaként, néhány bambusz főtt fiatal hajtásait pedig zöldségként fogyasztják, különösen a kínai konyhákban. Számos bambuszfaj pépes rostjait használják jó minőségű papír előállításához. Levelei egyes állatok takarmányozására szolgálnak. A szárakból vödröket, deszkákat, csöveket, bútorokat, padlókat, sétapálcákat, horgászbotokat, kerti karókat és egyéb eszközöket készítenek. Néhány bambuszfajt pedig tájkertek dísnövényeiként lehet csodálni.



Készítsünk együtt vászon táskát! Kreatív alkotás

Készítették a Fővárosi Állat- és
Növénykert
Ismeretterjesztési és Oktatási Osztály
munkatársai



Felhasznált eszközök:

- Vászontáska
- Ceruza, papír, radír
- Textilfilc
- Vasaló, sütőpapír



Ceruza segítségével
felrajzoljuk a mintát a
táskára.



Kiválasztjuk a
textilfilcekből, melyeket
szeretnénk használni,
megrajzoljuk a
kontúrvonalakat, és
végül kiszínezzük a
rajzunkat.



A kész rajzunkat vasaló segítségével fixáljuk a táska felületén.

Sütőpapíron keresztül 5 percig magas hőfokon vasaljuk. A táska langyos vízben kézzel mosható.



Legek a növényvilágból

FELADATOK

7-10. évfolyamosok számára

Készítették a Fővárosi Állat- és
Növénykert
Ismeretterjesztési és Oktatási Osztály
munkatársai



Oldd meg a matematikai feladványt, hogy megtaláld a rejtvény megfejtését!

$84 : 4 = S$	$90 : 2 = F$	$59 : 59 = S$	$6 \times 12 = Z$
$2 \times 29 = I$	$21 : 7 = Z$	$96 : 4 = P$	$19 \times 4 = E$
$53 : 1 = A$	$42 : 3 = \ddot{U}$	$72 : 18 = \acute{A}$	$32 : 16 = U$
$44 \times 1 = B$	$8 : 1 = L$	$75 : 3 = M$	$46 \times 1 = B$
$56 \times 1 = T$	$26 \times 2 = A$	$51 : 1 = \acute{E}$	$58 : 2 = F$

52	44	53	25	46	2	1	3

24	4	72	21	58	56	45	14	29	51	8	76

Egészítsd ki a "Legek a növényvilágából" c. ismeretterjesztő szöveg alapján a mondatokat!

A leggyorsabban növekvő növények a Egy nap alatt akár is nőhetnek. Több mint fajuk ismert. Akár magasságot is elérhetnek. Főtt hajtásait a kínai konyhában el is fogyasztják. Akár készítésére is használhatják. Leveleit állati takarmánynak használják,-ból használati tárgyakat készítenek.

Keresd ki a szövegből a válaszokat!

Melyik állítás nem igaz a tengerparti mamutfenyőre?

- A: Észak-Kaliforniából származik
- B: Kérge vöröses, puha
- C: Kérge kifejezett kemény
- D: A világ legmagasabb növénye

Milyen időszre becsülik a legidősebb velvicsiákat?

- A: 15-20 év
- B: 150-200 év
- C: 1500-2000 év
- D: 15000-20000 év

Melyik különlegesség jellemző az óriás kontyvirágra?

- A: A világ leggyorsabban növekvő növénye.
- B: A világ lebüdösebb (dögszagú) növénye.
- C: A világ legmagasabbra növő növénye.
- D: Mézes illata már messziről érezhető



Nézz utána!

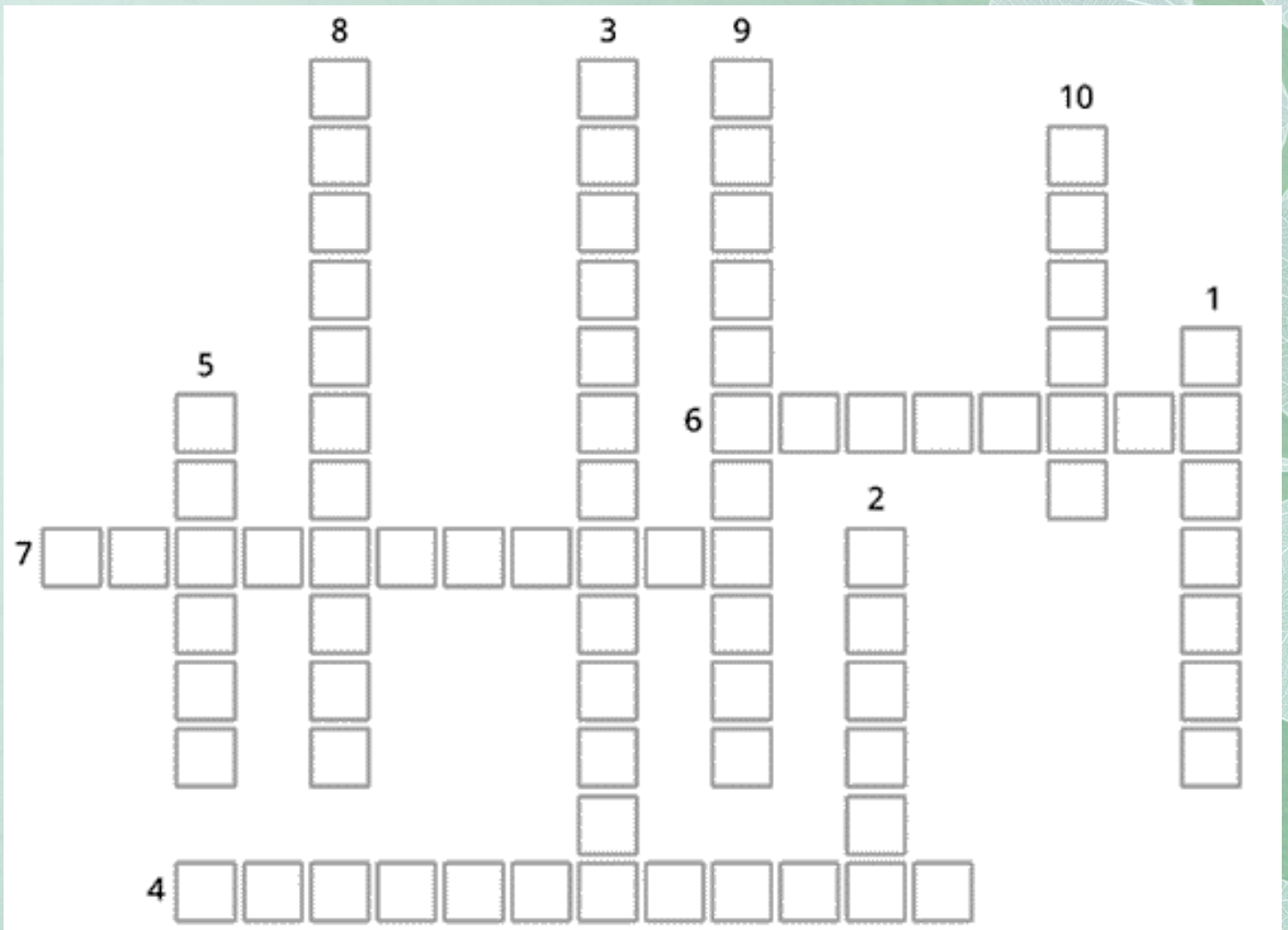
Mi az óriáspanda kedvenc eledele?

- 1: A velvicsia levele.
- 2: Az eukaliptuszlevél.
- 3: A bambuszlevél.
- 4: A parti mamutfenyő friss hajtása.

Válaszd ki melyik a velvicsia levele?



Oldd meg a keresztrejtvényt, melyben még több növényi érdekességet tudhatsz meg! A megoldáshoz használhatod az internetet.



Függőleges

1. A világ egyik leggyorsabban növő növénye
2. Ez a növény szerepelt a legtöbb peres ügyben a történelem során
3. Az óriás kontyvirág másik elnevezése
5. Kötél, ruha és papír is készíthető belőle.
8. Az orchideafélék másik elnevezése
9. Az örökzöld mamutfenyő másik elnevezése a ... mamutfenyő
10. A „legszemérmesebb” növény, melynek levelei érintés hatására összezáródnak

Vízszintes

4. A Föld egyik legősibb növénye, melynek memóriajavító hatása van
6. A legnagyobb virágú növény, mely parazita életmódot folytat
7. A legnagyobb édesvízi növény az amazonaszi ...

Legek a növényvilágból

MEGOLDÁSOK

Készítették a Fővárosi Állat- és
Növénykert
Ismeretterjesztési és Oktatási Osztály
munkatársai



A matematikai rejtvény megoldása:

A bambusz pázsitfűféle

Szövegkiegészítés megoldása

A leggyorsabban növekvő növények a **bambuszok**. Egy nap alatt akár **120 centimétert** is nőhetnek. Több, mint **1400** fajuk ismert. Akár **40 méteres** magasságot is elérhetnek. Főtt hajtásait a kínai konyhában el is fogyasztják. Akár **papír** készítésére is használhatják. Leveleit állati takarmánynak használják, **szárából** használati tárgyakat készítenek.

Nézz utána!

Mi az óriáspanda kedvenc eledele? - **3.**

Keresd ki a szövegből a válaszokat!

Melyik állítás nem igaz a tengerparti mamutfenyőre? - **C**

Milyen időszakra becsülik a legidősebb velvicsiákat? - **C**

Melyik különlegesség jellemző az óriás kontyvirágra? - **B**

A velvicsia levele:



A keresztrejtvény megoldásai:

- | | |
|------------------|----------------|
| 1. bambusz | 6. raflézia |
| 2. dohány | 7. tündérrózsa |
| 3. titánbuzogány | 8. kosborfélék |
| 4. páfrányfenyő | 9. tengerparti |
| 5. kender | 10. mimóza |

A kriptogram megoldása:

A velvicsia Namíbia címerében a kitartás szimbóluma